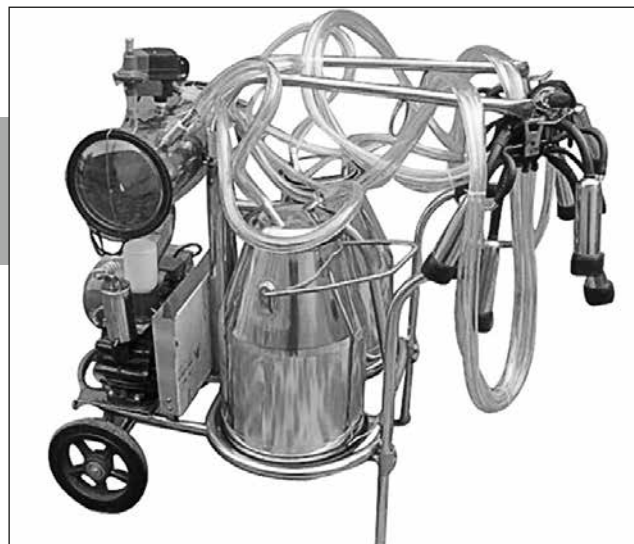

Вплив молокопровідних систем доїльних установок на споживчі показники молока

А.Палій, доцент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства ім. П. Василенка

В умовах ринкової перебудови сільського господарства особливої актуальності набуває питання забезпечення виробництва якісною та безпечною сировиною. Прикладом такого стратегічно важливого продукту в Україні вважається продукція молочного скотарства. Потреба в розробці заходів щодо управління якістю молока зумовлюється, з одного боку, можливістю впровадження новітніх технологій у виробництво з метою найповнішого використання потенційних спроможностей виробників, сприятливих кліматичних умов, існуючого попиту, пов'язаних з виробництвом продукції високої якості, а з іншого, підвищенням вимог до хімічного складу та фізичних властивостей молока у зв'язку з погіршенням екологічної ситуації і реалізацією програм продовольчої безпеки України [7].

На користь доцільності підвищення якості продукції свідчить аргумент, що якість продукції, значною мірою, визначає її конкурентоспроможність. Висока якість продукції, порівняно з конкурентами, не лише забезпечує довгострокову перевагу, а й нерідко допомагає підвищувати ціну на продукцію, не втрачаючи своїх споживачів. Здійснення поставлених завдань відбувається за допомогою використання інноваційних високоефективних техніко-технологічних систем [6, 8].

Особливу увагу в господарствах приділяють якісним показникам молока, які багато в чому залежать від суворого дотримання технологічних вимог в усьому ланцюгу виробничих процесів, починаючи від вирощування тварин і закінчуючи реалізацією готової продукції.

Одним з основних факторів, що впливає на якісні показники молока, є організація процесу доїння та обладнання, яке при цьому використовують.

Анотація. Представлена доцільність диференційованої оцінки дистабілізуючої дії на молоко молокопровідних ліній доїльних установок. Класифікацію молочних ліній доїльних установок здійснювали за розробленим способом (патент України № 99612), за яким визначення класу молочної лінії поєднували з проведенням контрольного доїння корів. Дослідженнями встановлено, що доїльна установка типу “Ялинка” УДЯ – 16А (2×8) виробництва АО “Брацлав”; установка De Laval при доїнні у молокопровід та установка типу “Ялинка” (2×12) фірми De Laval, мають відмінний та добрий ступінь збереженості молочного жиру в молоці, що цілком задовольняє вимогам.

Ключові слова: молоко, доїльна установка, молокопровід, класифікація, жирові кульки.

UDC 631.3.636

Innovations in assessing leading milk milking systems. ANDRIY P. PALIY (Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv).

Abstract. Presented feasibility assessment destabilization differentiated effects on milk conducting lines milking. Classification dairy milking lines carried by the developed method (Ukraine patent № 99612), which determine the class of breast line of control combined with milking cows. Research has found that the milking unit type “Fish-bone” UDYA – 16A (2×8) production of JSC “Bratslav”; setting at De Laval milking in dairy wire and installation of “Fish-bone” (2×12) De Laval company, with excellent and good degree of preservation of milk fat in milk that fully satisfies the requirements.

Key words: milk, milking machines, dairy wire, classification, fat globules.

Рецензенти:

1. Докт. с.-г. наук **С.А. Михальченко**, Інститут тваринництва національної академії аграрних наук.
2. Канд. с.-г. наук **К.В. Іщенко**, Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П. Василенка

Впровадження інноваційного високотехнологічного доїльного устаткування допомагає найповніше реалізувати генетичний потенціал тварин, зберегти їх здоров'я та одержувати молоко високої якості [2 – 4].

Багато вчених відмічають зміну складу молока при використанні різних доїльних установок. Проте, незважаючи на значний успіх учених-дослідників, недостатньо експериментальних даних про вплив модифікації ряду доїльних установок на зміну якості молока. Такі матеріали вкрай необхідні для подальшої реконструкції та модернізації існуючих молочних ферм та комплексів [1, 5, 9].

Отже, необхідно доповнити доїльні установки характеристикою дії на якість молока його молокопровідних ліній на основі нових інноваційних методологічних прийомів з метою підвищення якості одержаного молока.

Таким чином, дослідження, спрямовані на вдосконалення доїльних установок у напрямі зниження негативних наслідків для молочної залози тварин, збереження її генетичної продуктивності та підвищення якості молока за рахунок зменшення або виключення небажаного впливу на продукт з боку обладнання, є актуальними і представляють як теоретичне значення, так і практичний інтерес.

Мета досліджень – підвищення ефективності виробництва молока на основі класифікації молокопровідних систем доїльної установки за складом молока.

Для візуального визначення якості роботи молокопровідних систем та кількісного значення його впливу на якість молока, дослідження проводили в однакових умовах, придатних для зіставлення та порівняння.

Оцінювання молокопроводів здійснювали на прикладі наступних доїльних установок: вітчизняної установки типу “Ялинка” УДЯ – 16А (2×8) виробництва АО “Брацлав”; установки De Laval при доїнні у молокопровід та установки типу “Ялинка” (2×12) фірми De Laval. Дослідження проводили в звичайній робочій обстановці при стандартній технології доїння.

Класифікацію молочних ліній доїльних установок здійснювали за розробленим способом (патент України № 99612).

За пропонованим способом істотною відмінністю є робота з одним і тим же молоком до і після впливу молочної лінії на нього, який визначається по контрольному виміру складу його середньої проби, взятої з індивідуальних лічильників молока і в кінці шляху молока з танка. Замір дії здійснюється по прямому результату – втраті жиру в молоці під дією молочної лінії в звичайній технологічній обстановці.

Молокопроводи доїльних установок застосовуються для переміщення молока. Молокопровідні системи доїльних установок різного типу та виконання виготовлені з різних матеріалів, мають різну довжину та внутрішній діаметр і профіль поверхні.

Ступінь гідромеханічної дії на такі найважливіші показники якості молока, як дисперсний склад і структура жирових частинок, залежить від швидкості і прискорення потоку, конфігурації і стану поверхні комунікацій. Гідромеханічна дія на жирові частинки в потоці рухомого молока зумовлена напругою зрушення, викликаного дією вихорів в турбулентному потоці.

Оскільки за своїм складом молоко є складною дисперсною системою, компоненти якої мають різні властивості, то під впливом значних інерційних сил, характерних для несталого режиму руху потоку, відбувається інтенсифікація взаємних зіткнень як повітряних бульбашок, що знаходяться в свіжовидоєному молоці, так і жирових частинок різних розмірів. У процесі транспортування молокоповітряна суміш піддається інтенсивним механічним ударам, перемішуванню і супроводжується піноутворенням.

Сукупна дія перерахованих чинників змінює дисперсний стан жирової фази, утворюючи молочні зерна і шматочки жиру, що осідають на внутрішніх поверхнях труб.

При доїння групи корів з 80 голів на установці типу “Ялинка” УДЯ – 16А (2×8) вітчизняного виробництва при середньому надої за доїння 6,8 кг молока на 1 корову жирність молока середньої проби, взятої із збірної місткості від усіх індивідуальних лічильників молока до транспортування по молокопроводу (Ж^м)

дорівнювала 3,8 %. Жирність проби молока, яку брали з молочного танку після транспортування по молочній лінії доїльної установки, становила ($J^{кд}$) 3,7 %.

Індекс дестабілізації жирових часток (D), згідно з розробленим способом, обчислюємо за формулою:

$$D = \frac{J^{пд} - J^{кд}}{J^{пд}} \times 100\%$$

Індекс дестабілізації жирових кульок D дорівнює 2,6 %. Він більше, ніж норматив для I класу. Отже, у молокопроводній системі доїльної установки “Ялинка” добрий ступінь збереженості молочного жиру в продукті і вона відповідає II класу.

При доїнні групи корів зі 100 голів у молокопровод на установці фірми De Laval при середньому надої за доїння 6,6 кг молока на 1 корову жирність молока середньої проби, яку взято із збірної місткості до транспортування по молокопроводу від усіх індивідуальних лічильників молока ($J^{пд}$) становить 3,9 %. Жирність проби молока після транспортування по молочній лінії доїльної установки, становила ($J^{кд}$) 3,85 %. За формулою, наведеною вище, розраховуємо індекс дестабілізації жирових часток (D). Він дорівнює 1,3 %, що відповідає нормативу I-го класу (<2 %.) Отже, у молокопроводній системі високий ступінь збереженості молочного жиру в продукті.

При доїння групи корів з 80 голів на установці типу “Ялинка” (2×12) фірми De Laval при середньому надої за доїння 8,6 кг молока на 1 корову жирність молока середньої проби, взятої із збірної місткості від усіх індивідуальних считчиків молока до транспортування по молокопроводу ($J^{пд}$) дорівнювала 3,9 %. Жирність проби молока, яку брали з молочного танку після транспортування по молочній лінії доїльної установки, була ($J^{кд}$) 3,82 %. Індекс дестабілізації жирових часток (D), розрахований за формулою, дорівнює 2,1 %. Він відповідає нормативу I класу. Отже, у молокопроводній системі добрий ступінь збереженості молочного жиру в продукті і вона відповідає II класу.

Проведеними дослідженнями встановлено, що доїльні установки, які використовують для доїння корів у базових господарствах, мають відмінний та добрий ступінь збереженості молочного жиру в молоці, що цілком задовольняє вимогам.

Важливо, що визначення класу молочної лінії за цим способом можна поєднувати з проведенням контрольного доїння корів, що істотно скорочує витрати праці.

Висновки

1. З метою підвищення якості та ефективності виробництва молока проводили класифікацію молочних ліній доїльних установок з молокопроводом, що може слугувати обґрунтуванням для реконструкції молочних ліній та підвищення їх класу до I.

2. Класифікацією молочних ліній доїльних установок “Ялинка” УДЯ – 16А (2×8) виробництва АО “Брацлав”, фірми De Laval при доїнні в молокопровод та “Ялинка”

(2×12) фірми De Laval за дією на склад молока встановлено, що вони відповідають I та II класу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галичева М.С., Дохужев Ю.Г., Головань В.Т. Изменение качества молока при доении в молокопровод // Труды КГАУ.– 2010.– Т.4, №25.– С. 123–127.
2. Галичева М.С., Дохужев Ю.Г., Головань В.Т. Пути сокращения потерь молока при доении в молокопровод // Новые технологии.– 2009.– №3.– С. 12–16.
3. Кудлай І.М., Луценко М.М. Дослідження процесу молоковіддачі у корів та якості молока при використанні різних типів доїльних установок // Вісник Сумського НАУ.– 2010.– №7 (17).– С. 64–68.
4. Москаленко С.П. Потери молока в технологических линиях доильных установок // Труды XIV междунар. симпозиума по машинному доению сельскохозяйственных животных.– Углич: Уникан, 2008.– С. 337–341.
5. Палій А.П., Васильева Ю.О. Класифікація молочної лінії доїльних установок на основі технологічних інновацій // Науково-технічний бюлетень 114.– 2015.– С. 109–112.
6. Палій А.П. Визначення критичних контрольних точок при виробництві високоякісного молока // Науковий вісник Львівського НУВМБ ім. С.З. Гжицького Серія: “Ветеринарні науки”, “Сільськогосподарські науки”.– 2015.– Том 17, №3 (63).– С. 277–281.
7. Палій А.П. Інноваційні основи одержання високоякісного молока. Монографія.– Харків: “Міськдрук”, 2016.– 270 с.
8. Польовий Л.В., Коба К.Ю., Польова О.Л. Використання різних доїльних установок у виробництві молока // Збірник наукових праць Вінницького НАУ.– 2012.– Вип. 5 (67).– С. 149–152.
9. Федосенко Е.Г., Баранов А.В., Баранова Н.С. Влияние доильного оборудования на качественный состав молока // Молочнохозяйственный вестник.– 2011.– №4.– С. 47–50.